

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента Манжули Андрія Анатолійовича на дисертаційне дослідження Галуцько Віри Миколаївни «Адміністративно-правове забезпечення слідчої діяльності в Україні», подане на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Під час здійснення власної професійної діяльності, слідчий повинен бути наділеним владними повноваженнями, які гарантовані державою та виконуються від її імені. Проте, на практиці існують проблеми, які негативно впливають на самостійність та незалежність слідчої діяльності. Зазначене підтверджується рівнем довіри суспільства до органів досудового розслідування. Результати авторського соціологічного опитування здобувача виявили, що тільки 17 % громадян, довіряють слідчим, які здійснювали досудове розслідування кримінальних проваджень, що свідчить про значні прорахунки у цій сфері, як правотворчого і правореалізаційного, так й правозастосовного характеру.

Відомча належність слідчих органів призводить до того, що вони вже на рівні підзаконної правотворчості починають втрачати частину базових правових гарантій незалежності. Найбільші ж проблеми виникають на рівні видання індивідуальних адміністративних актів та усних вказівок керівників органів дізнання, які мали б виконувати процесуальні вказівки слідчих.

Таким чином, основна, проблема переміщується в аспекти забезпечення ефективного адміністрування слідчої діяльності, адміністративно-правового забезпечення незалежності слідчого, їх належного і своєчасного забезпечення усім необхідним для якісного досудового розслідування кримінальних проваджень.

Отже, можна впевнено стверджувати, що дисертація Галуцько Віри Миколаївни є своєчасною та актуальною, оскільки являє собою детальний і всебічний аналіз особливостей адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Про актуальність обраної теми свідчить те, що робота виконана відповідно до Концепції судово-правової реформи в Україні, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 28 квітня 1992 р. № 2296-ХІІ, Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810, Стратегічного плану розвитку судової влади України на 2013-2015 роки, затвердженого Радою суддів України 21 січня 2012 р., Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 і планів науково-дослідницької роботи Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» «Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин».

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретико-методологічних засад, нормативних основ і практичної реалізації суб'єктами публічної адміністрації своїх повноважень у сфері слідчої діяльності виробити правову доктрину адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності, сформулювати пропозиції щодо забезпечення належних умов для здійснення слідчими органів досудового розслідування, підвищення ефективності процесу слідчої діяльності загалом.

Наукові положення та висновки, що викладені у роботі, мають високий рівень обґрунтованості, про що свідчить застосування оптимальних і сучасних методів і прийомів наукового пізнання, серед яких: діалектичний, системно-структурний, метод метафізики, статистичний, психологічний,

метод класифікації, формально-юридичний та інші. Поєднання цих методів і прийомів дозволило автору ґрунтовно дослідити теоретичні та практичні аспекти, пов'язані з забезпеченням слідчої діяльності.

Теоретичне підґрунтя дисертації становлять вітчизняні та зарубіжні наукові праці у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права та інших галузевих правових наук. Емпіричну базу дослідження становить узагальнена практика управлінської діяльності органів і підрозділів слідства, органів суддівського самоврядування, правоохоронних органів, довідкові видання та статистичні матеріали, які стосуються слідчої діяльності. Наукову обґрунтованість щодо виявлення вихідної проблематики дисертації через цілеспрямований збір забезпечило участь у соціологічному дослідженні, як «експертів», 1647 громадян України та 428 слідчих.

Зміст роботи свідчить про те, що вона є самостійним, творчим і своєчасним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному та науково-методологічному рівнях вирішення поставлених задач, детально розглянути які стає можливим і за рахунок логічно побудованої структури роботи. Виразна чітко сформульована теоретична позиція дисертанта щодо низки проблемних питань, пов'язаних з адміністративно-правовим забезпеченням слідчої діяльності в Україні, просліджується за рахунок формулювання власних дефініцій, критеріїв і класифікацій.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукова новизна результатів, одержаних під час дослідження, зумовлюється тим, що дисертація є першим комплексним дослідженням адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності в Україні. У результаті здійсненого аналізу вироблено відповідну новітню теорію, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Серед вагомих наукових положень, а також рекомендацій і висновків, які характеризуються безумовною науковою новизною, теоретичною значимістю та мають практичну цінність, слід зазначити наступні положення:

– автором запропоновано призначати слідчих із числа кращих юристів за конкурсом, як представників судової влади через конкурсний відбір Вищою кваліфікаційною комісією правосуддя і Вищою радою правосуддя з формальним наказом Міністерства юстиції України з безстроковими повноваженнями;

– запропоновано зміни і доповнення до Конституції України, законів України «Про Державне бюро розслідувань», «Про судоустрій та статус суддів», в яких статус слідчих визначено як невід’ємний елемент судової гілки влади України, з відповідними гарантіями незалежності, призначення, звільнення і притягнення до дисциплінарної відповідальності та підпорядкування при здійсненні досудового слідства виключно закону на основі реалізації принципу верховенства права;

– дістали подальшого розвитку наукові положення щодо спеціальних принципів адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності як основоположні відправні засади, ідеї, положення діяльності щодо забезпечення належних умов здійснення слідчими своїх повноважень стосовно розслідування кримінальних правопорушень й надання необхідних адміністративних послуг особам, що звернулися за відновленням порушених прав, свобод та законних інтересів на етапі досудового розслідування;

– удосконалено зміст адміністративних процедур при забезпеченні слідчої діяльності, як специфічної адміністративної діяльності суб’єктів публічної адміністрації, що здійснюється на основі матеріальних норм конституційного права, які отримують реалізацію у процесуальних нормах адміністративного права, та складаються з етапів, стадій і дій щодо діяльності органів досудового розслідування, з питань реєстрації повідомлень про правопорушення та організаційно-правових чинників

отримання слідчими дозволів на проведення обшуку, виїмки, негласних слідчих та розшукових дій;

– розкрито поняття адміністративно-правового статусу слідчих органів СБУ, як системи завдань, обов'язків і прав співробітників-військовослужбовців, або працівників, які уклали трудовий договір із СБУ, та слідчих органів СБУ, які відповідно до відомчого наказу призначенні слідчими та розслідують невелику кількість кримінальних проваджень пов'язаних з національною безпекою, тероризмом і корупцією, як правило в режимі державної таємниці;

– удосконалено методологію адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності як вчення про наукові методи пізнання щодо перетворення ідей, теорій, принципів, форм і засобів публічної адміністрації та адміністративних процедур на новітню теорію адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності в Україні.

4. Значення одержаних результатів для науки й практики та повнота викладу наукових положень

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – результати, які в сукупності становлять юридичну теорію адміністративно-правового забезпечення слідчої діяльності, можуть бути основою для подальшого розроблення шляхів вирішення проблем адміністративного права; правотворчій сфері – висновки, пропозиції та рекомендації дисертації використано в Законі України «Про Державне бюро розслідування»; правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів підвищило ефективність діяльності слідчих органів; навчальному процесі – матеріали дисертації використані під час підготовки навчальних посібників і курсу лекцій з дисциплін «Адміністративне право України», «Судові та правоохоронні органи України». Положення дисертації використовуються

під час читання лекцій з адміністративного права України в Херсонському державному університеті; правовиховній сфері – положення і висновки дисертації можуть бути використані в заходах щодо підвищення правової культури та правосвідомості слідчих системи МВС.

Основні положення та результати дисертації відображені в двох індивідуальних монографіях, 22 наукових статтях, із них сім в іноземних та вітчизняних виданнях, включених до міжнародних науково метричних баз, семи тезах доповідей на науково-практичних конференціях та двох публікаціях, що додатково відображають результати дослідження.

5. Дискусійні положення і зауваження по дисертації

Окрім наведених у роботі елементів новизни запропоновано й інші оригінальні положення та висновки. Проте, незважаючи на багато позитивних моментів, які мають місце в дисертаційному дослідженні, та його високу загальну оцінку, воно, як і будь-яка наукова робота, містить ряд дискусійних положень та висновків, а деякі з них потребують додаткового уточнення.

1. На сторінці 33 у науковій новизні стверджується, що процес досудового розслідування вносилося корпоративне забарвлення, хотілося би почути, що розуміється під цим.

2. Не зрозумілим є твердження, що на сторінці 105 Конституційний Суд України визначив верховенство права, виключно як панування права в суспільстві, однак не врахував ознаки верховенства права, що були визначені Європейським Судом з прав людини. Хотілося би почути в чому полягає відмінність розуміння принципу верховенства права Конституційним Судом України та Європейським судом з прав людини.

3. У висновку 2 до розділу 3 піднімається проблема оцінки ефективності забезпечення слідчої діяльності проте не розкривається методика такого оцінювання.

4. У підрозділі 4.1 наводиться значний об'єм нормативного матеріалу, який забезпечує слідчу діяльність, проте у багатьох випадках положення нормативно-правових наводяться без достатнього глибинного авторського аналізу.

5. У висновку п'ятому до дисертації стверджується, що слідчі мають бути єдиним суб'єктом слідчої діяльності. Виникає питання, як це співвідноситься із наявністю в правознавстві інституту кримінального проступку.

Вищенаведені зауваження мають виключно рекомендаційний характер і жодним чином не знижують достатньо високе теоретичне та практичне значення рецензованого дисертаційного дослідження та загальну позитивну оцінку роботи.

7. Висновки

На основі аналізу змісту дисертації та автореферату можна стверджувати про абсолютну ідентичність змісту автореферату й основних тез дисертаційного дослідження. Основні висновки та положення роботи сформульовані автором особисто, на основі власних досліджень та практичного досвіду роботи. Матеріал дослідження викладено комплексно, логічно правильно та послідовно, що дозволило здобувачу розкрити зміст обраної теми дослідження та у повному обсязі вирішити поставлені задачі.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення слідчої діяльності в Україні» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є актуальною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані висновки, які з'ясовують вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження

наукових ступенів, а її автор – Галунько Віра Миколаївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Офіційний опонент –
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент**

А. А. Манжула